CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету
_____ проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ ЄС
вибіркова навчальна дисципліна

Освітньо-професійна програма: «Міжнародне право»
Спеціальність: D9 Міжнародне право
Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Юридичний факультет
Мова навчання: українська

Чернівці, 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Зловживання правом ЄС» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D9 Міжнародне право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробник:

Чепель Ольга Дмитрівна, *доцент, кандидат юридичних наук, доцент*

Викладач, що забезпечує читання даної дисципліни

Чепель Ольга Дмитрівна, *доцент, кандидат юридичних наук, доцент*

Затверджено на засіданні кафедри Міжнародного права та порівняльного правознавства
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

В.о. завідувача кафедри
міжнародного права
та порівняльного правознавства ____ **д.ю.н., проф. Світлана КАРВАЦЬКА**

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ **PhD, ас. Лаура БЗОВА**

Мета вивчення навчальної дисципліни «Зловживання правом ЄС» полягає в тому, щоб ознайомити студентів з особливостями права ЄС, його функціями, історією становлення та розширення ЄС, організаційно-правові та організаційно-інституційні засади діяльності, також сформувати у студентів комплексне розуміння концепції заборони зловживання правом Європейського Союзу як одного із загальних принципів права ЄС , а також навчити виявляти, аналізувати доктринальні погляди, концепції та нормативне забезпечення інтеграційних процесів, що відбуваються на сучасному етапі розвитку в рамках Європейського Союзу та вирішувати правові колізії, пов'язані з недобросовісним використанням європейських норм.

Пререквізити. Навчальна дисципліна **«Зловживання правом ЄС»** взаємопов'язана з навчальними дисциплінами: «Право Європейського Союзу», «Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: методологія тлумачення і застосування» «Вступ до права», «Історія міжнародного права», «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право» «Міжнародний захист прав людини».

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач володітиме наступними компетентностями, що закріплені в Освітньо-професійній програмі «Міжнародне право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю: D9 Міжнародне право:

Загальні компетенції:
ЗК 1. Знання і розуміння природи етичних стандартів, у тому числі етичних стандартів правничої професії та здатність діяти на їх основі.

ЗК 2. Здатність вчитися, виявляти прогалини у власних знаннях і оволодівати новими знаннями, усвідомлювати необхідність у навчанні протягом усього життя.
ЗК 11. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами на високому професійному рівні, включаючи спілкування з представниками інших професійних груп.

Фахові компетенції:
ФК 1. Здатність застосовувати набуті знання з міжнародного- правових дициплін та використовувати вузько-спеціалізовані знання з конкретних напрямів регулювання міжнародно-правових відносин при вирішенні практичних завдань.
ФК 2. Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем міжнародного права, готувати наукові тексти про проміжні та кінцеві результати досліджень, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень, опановувати систему методологічних підходів та методів науково-юридичних досліджень;
ФК 5. Здатність визначати зміст та юридичну природу національних нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародно-правових документів.
ФК 6. Здатність аналізувати сучасні проблеми у сфері міжнародного права та європейського права, демонструвати глибоке розуміння джерел, принципів, доктрин, механізмів, пов'язаних із явищами та процесами у міжнародному середовищі
ФК 12. Здатність характеризувати договірний та інституційний механізми правового регулювання європейської інтеграції; вміння аналізувати процеси уніфікації права України з правом Європейського Союзу.
ФК 14. Здатність виконувати професійний усний та письмовий переклад з/на іноземну мову, зокрема, з фахової тематики міжнародного права та міжнародного співробітництва.

Програмні результати навчання:
ПРН 2. Аналізувати кожну міжнародно-правову ситуацію з позицій доктрини та принципа верховенства права, вміти обирати правильну, логічно-обґрунтовану аргументацію з дискусійних проблем теорії та практики
ПРН 7. Розробляти та аргументовано презентувати в професійному середовищі результати своєї теоретичної і практичної діяльності, презентувати знання і навички зі створення концептуальних схем та шляхів вирішення міжнародно-правових і національно-правових

проблем
ПРН 13. Здійснювати увесь комплекс дій, необхідних для фахового надання правових послуг у міжнародно-правовому контексті – усно та письмово; українською та англійською мовами.
ПРН 14. Здійснювати аналіз практики застосування міжнародно-правових актів на основі принципу дотримання прав людини, виявляти проблеми правового регулювання та надавати конкретні рекомендації для їх вирішення.
ПРН 19. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами різних інтеграційних об'єднань, передовсім, Європейського Союзу та впроваджувати на практиці механізм імплементації актів інтеграційних об'єднань та міжнародних міжурядових організацій в національну правову систему
ПРН 20. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами (передовсім, з числа офіційних мов Європейського Союзу), використовувати її у професійній діяльності як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни **Зловживання правом ЄС**												
Форма навчання	**Рік підготовки**	**Семестр**	**Кількість**			**Кількість годин**						**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	**годин**	**змістових модулів**	**лекції**	**практичні**	**семінарські**	**лабораторні**	**самостійна робота**	**індивідуальні завдання**	
Денна	2	3	3.0	90	2	12	12	-	-	60	6	залік
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		л	**пр**	**інд**	**с.р.**		**л**	**пр**	**лаб**	**інд**	**с.р.**
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1 Зловживання правом ЄС: загальна характеристика											
Тема 1.1. Право ЄС: поняття, джерела, принципи та дія	8	2	2		4						

Тема 1.2. Компетенції Європейського Союзу	8	2	2		4						
Тема 1.3. Поняття, генеза та правова природа доктрини заборони зловживання правом у ЄС	9	1	1	1	7						
Тема 1.4. Заборона зловживання правом як загальний принцип права ЄС та наслідки зловживанням правом ЄС	16	1	1	2	4						
РАЗОМ	**33**	**6**	**6**	**3**	**21**						
Змістовий модуль 2 Правові аспекти основних видів зловживань правом ЄС											
Тема 2.1. Зловживання свободою заснування та свободою надання послуг	10	1	1		8						
Тема 2.2. Зловживання свободою пересування осіб, громадянством ЄС та сімейним правом	10	1	1	1	8						
Тема 2.3. Зловживання у сфері оподаткування та корпоративних відносин	12	2	2	1	8						
Тема 2.4. Зловживання у сфері митного права, сільського господарства та державної допомоги	10	1	1	1	8						
Тема 2.5. Процесуальне зловживання та форум-шопінг у цивільно-комерційній системі ЄС	9	1	1		7						
РАЗОМ	**51**	**6**	**6**	**3**	**39**						

УСЬОГО	**90**	**12**	**12**	**6**	**60**						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	**Тема 1. . Право ЄС: поняття, джерела, принципи та дія** 1. Історія становлення та розвитку права ЄС 2. Поняття та сутність права ЄС. 3. Предмет, метод та система права ЄС. 4. Джерела та принципи права ЄС 5. Право ЄС та міжнародне право.
2	**Тема 2. Компетенції Європейського Союзу** 1. Правові джерела компетенції ЄС. 2. Зміст основних повноважень ЄС 3. Поняття та види компетенції ЄС відповідно до Лісабонського договору 2007р. 4. Концепція обмеженої юрисдикції ЄС.
3	**Тема 3. Поняття, генеза та правова природа доктрини заборони зловживання правом у ЄС** 1. Теоретико-правові аспекти феномену «зловживання правом» у Європейському Союзі. 2. Співвідношення доктрини зловживання з принципами правової визначеності 3. Принцип захисту легітимних очікувань та пропорційності в зловживанні правом ЄС 4. Механізми захисту національного законодавства та протидії обходу наднаціональних норм ЄС: судова практика. 5. Співвідношення доктрини: користуванням правами ЄС та недобросовісним зловживанням.
4	**Тема4: Заборона зловживання правом як загальний принцип права та наслідки зловживання правом ЄС** 1. Правове регулювання заборони зловживання правом ЄС 2. Автономне тлумачення в праві ЄС принципу заборони зловживання правом ЄС. 3. Основні зобов'язання національних податкових чи адміністративних органів доводити наявність зловживання. 4. Заборона автоматичних презумпцій зловживання в національному праві: вимоги щодо індивідуального розгляду кожної справи. 5. Юридичні наслідки встановлення зловживання правом ЄС 6. Правові аспекти принципу пропорційності при нейтралізації наслідків недобросовісної поведінки.
5	**Тема 5: Зловживання свободою заснування та свободою надання послуг** 1. Місце та роль легітимного вибору юрисдикції та протидію зловживанням при реалізації економічних свобод внутрішнього ринку ЄС 2. Свобода заснування та діяльність «компаній-поштових скриньок». 3. Особливості співвідношення між легітимним вибором сприятливого корпоративного правопорядку та зловживанням правом ЄС. 4. Зловживання у сфері транскордонного надання послуг: уникання імперативних національних норм у сфері ліцензування та мовлення. 5. Транскордонне відрядження працівників та «соціальний демпінг»: критерії виявлення фіктивних суб'єктів господарювання. 6. Концепція «реальної економічної присутності» як засіб протидії зловживанням в праві ЄС.

6	**Тема 6 Зловживання свободою пересування осіб, громадянством ЄС та сімейним правом** 1. Поняття та зміст недобросовісного використання статусу громадянина ЄС та прав на проживання для громадян третіх країн. 2. Статус громадянина та гарантії прав проти загрози недобросовісного обходу національного міграційного права. 3. «Фіктивні шлюби» та удавані сімейні зв'язки для отримання права на проживання в ЄС. 4. Застосування «маршруту через ЄС»: легітимне повернення громадянина до своєї держави з членами сім'ї в обхід національних правил. 5. «Соціальний туризм» та межі доступу економічно неактивних громадян ЄС до соціальної допомоги в державі перебування. 6. Особливості застосування заборони штучного створення прив'язки до права ЄС у суто внутрішніх ситуаціях.
7	**Тема 7: Зловживання у сфері оподаткування та корпоративних відносин** 1. Поняття та зміст доктрини зловживання у сфері податку на додану вартість (ПДВ) для захисту фінансових інтересів ЄС та держав-членів 2. Механізми формулювання критеріїв зловживання у сфері непрямого оподаткування на базі справи Халіфакс. 3. Основні аспекти протидії агресивному податковому плануванню, ухиленню від сплати податків та схемам мінімізації оподаткування в ЄС. 4. Основні суперечності між податковим суверенітетом держав-членів, вільною конкуренцією та правами внутрішнього ринку ЄС. 5. Концепція «чисто штучних конструкцій» у сфері прямого оподаткування. 6. Загальне правило проти зловживань у Директиві ЄС про боротьбу з ухиленням від сплати податків (ATAD 1 / ATAD 2). 7. Проблеми регуляторної конкуренції в європейському праві компаній
8	**Тема 8: Зловживання у сфері митного права, сільського господарства та державної допомоги** 1. Зловживання при отриманні субсидій, митних пільг та державної допомоги ЄС: загальна характеристика 2. Місце та роль спільної аграрної політики ЄС у виникненні судових прецедентів щодо зловживання субсидіями. 3. Схеми умисного розбиття підприємств чи земельних ділянок для обходу лімітів на отримання аграрних субсидій або отримання експортних відшкодувань. 4. Зловживання в митному праві ЄС: маніпуляції з правилами походження товарів, товарною номенклатурою та тарифними квотами. 5. Зловживання у сфері державної допомоги : незаконне отримання пільг та штучний обхід заборони на субсидіювання підприємств. 6. Механізми повернення безпідставно отриманих коштів ЄС та захист коштів бюджету ЄС
9	**Тема 9: Процесуальне зловживання та форум-шопінг у цивільно-комерційній системі ЄС** 1. Зловживання процесуальними правами у транскордонних спорах та процесуальні запобіжники в юрисдикційній системі ЄС. 2. Процесуальне зловживання правовими механізмами ЄС (запити про преюдиціальні рішення, зловживання правом на звернення до Суду ЄС). 3. Особливості взаємодії за принципом взаємної довіри між судами держав-членів та забороною анти позовних рішень 4. Колізійні норми у форум-шопінгу в цивільно-комерційній системі ЄС.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми	
1	**Тема 1. Система права ЄС** 1. Поняття та сутність права ЄС. 2. Метод права ЄС. 3. Предмет права ЄС. 4. Система права ЄС	
2	**Тема 2. Дія права ЄС** 1. Поняття та класифікація принципів права ЄС. 2. Загальні принципи права. 3. Відповідальність за порушення права ЄС 4. Право ЄС і національне право 5. Право ЄС та міжнародне право.	
3	**Тема 3. Джерела права ЄС** 1. Поняття та класифікація джерел права ЄС 2. Джерела первинного права ЄС 3. Джерела вторинного права ЄС 4. Джерела прецедентного права. 5. Співвідношення джерел за юридичною силою	
4	**Тема 4. Компетенції Європейського Союзу** 1. Правові джерела компетенції ЄС 2. Повноваження ЄС 3. Компетенції ЄС відповідно до Лісабонського договору 2007р.	
5	**Тема 5. Зловживання правом на національному та наднаціональному рівнях** 1. Поняття, характерні риси зловживання правом як правової категорії 2. Поняття, характерні риси зловживання правом в національному праві 3. Поняття, характерні риси зловживання правом в праві ЄС. 4. «Фіктивні шлюби» та удавані сімейні зв'язки для отримання права на проживання в ЄС. 5. Застосування «маршруту через ЄС»: легітимне повернення громадянина до своєї держави з членами сім'ї в обхід національних правил. 6. «Соціальний туризм» та межі доступу економічно неактивних громадян ЄС	
6	**Тема 6. Зловживання правом ЄС в рамках Внутрішнього ринку ЄС** 1. Правове регулювання зловживання правом щодо вільного руху товарів 2. Правове регулювання зловживання правом щодо вільного послуг 3. Правове регулювання зловживання правом щодо осіб. 4. Механізми повернення безпідставно отриманих коштів ЄС	
7	**Тема 7. «Зловживання правом» щодо законодавства ЄС, що митні, аграрні відносини та допомоги.** 1. Зловживання в митному праві ЄС: маніпуляції з правилами походження товарів товарною номенклатурою та тарифними квотами. 2. Зловживання у сфері державної допомоги (*State Aid*, ст. 107 ДФЄС): незаконне отримання пільг та штучний обхід заборони на субсидіювання підприємств. 3. Механізми захисту при зловживання при отриманні субсидій, митних пільг та державної допомоги ЄС. 4. Способи повернення бюджетних коштів ЄС.	

8	**Тема 8. «Зловживання правом» щодо законодавства ЄС, що регулює корпоративне право та конкурентне право** 1. Особливості регуляторної конкуренції в європейському правікомпаній: вплив судової практики на зловживання правом ЄС. 2. Проблеми регуляторної конкуренції в європейському праві компаній. 3. Зловживання правом у контексті європейського законодавства про банкрутство. 4. Зловживання правами у законодавстві ЄС: фінансове право. 5. Способи попередження зловживання правами у законодавстві ЄС. 6. Недобросовісна юрисдикційна прив'язка у спорах про банкрутство	
9	**Тема9 :Процесуальне зловживання та процесуальна стратегія «форум-шопінг» у цивільно-комерційній системі ЄС** 1. Процесуальне зловживання правовими механізмами ЄС (запити про преюдиціальні рішення за ст. 267 ДФЄС, зловживання правом на звернення до Суду ЄС). 2. Регламент «Брюссель I bis» (№ 1215/2012) та протиправний форум - шопінг у цивільних та комерційних спорах. 3. Тактика «італійського торпедування» :умисне ініціювання позову в некомпетентному або повільному суді для блокування розгляду справи в належній юрисдикції. 4. Проблема взаємодії між принципом взаємної довіри між судами держав-членів та забороною антипозовних рішень. 5. Недобросовісна юрисдикційна прив'язка у спорах про банкрутство: перенесення центру основних інтересів боржника за Регламентом про банкрутство в ЄС.	

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

№ п/п	Назва теми
1.	Соціальна сутність поняття право ЄС
2.	Види правовідносин, що засновані на праві ЄС.
3.	Принцип відповідальності держав за не імплементацію директив.
4.	Компетенції ЄС відповідно до Лісабонського договору 2007р.
5.	«Зловживання законом» у контексті вільного пересування працівників та Фіктивні шлюби в ЄС
6.	Громадянство Союзу: зловживання правом.
7.	Зловживання правом у контексті європейського законодавства про банкрутство.
8.	Зловживання правом у контексті прямого непрямого оподаткування.
9.	Зловживання в митному праві ЄС: маніпуляції з правилами походження товарів
10.	Агресивне податкове планування та вимивання податкової бази через трансфертне ціноутворення та контрольовані іноземні компанії в ЄС

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички прийняття правових рішень. Відповіді на питання повинні бути законспектовані, їхнє викладення має бути стислим і чітким, обов'язковими є посилання на використані джерела. Форма контролю самостійної роботи – перевірка конспекту або обговорення на семінарському занятті. Питання, відведені для самостійної роботи, виносяться на поточний, модульний і підсумковий семестровий контроль.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

№ п/п	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1.	Система права ЄС: предметний підхід, функціональний підхід, структурний підхід.	Охарактеризуйте: Поняття та сутність права ЄС. Метод та предмет права ЄС. Система права ЄС	4
2.	Право ЄС і європейське право.	Розкрийте: Поняття та класифікація принципів права ЄС. Загальні принципи права. Відповідальність за порушення права ЄС Право ЄС і національне право Право ЄС та міжнародне право.	4
3.	«Заборона зловживання законом»: новий загальний принцип права ЄС.	Проаналізуйте: Проблему стандарту доказування суб'єктивного наміру: використання непрямих доказів, удаваних правочинів та нетипових економічних схем. Правову оцінку «штучних конструкцій» як ключового індикатора зловживання правом ЄС. Правове регулювання заборони зловживання правом ЄС Автономне тлумачення в праві ЄС принципу заборони зловживання правом ЄС. Основні зобов'язання національних податкових чи адміністративних органів доводити наявність зловживання.	7
4.	Поняття зловживання та свобода надання послуг.	Охарактеризуйте: Поняття та способи легітимного вибору юрисдикції та протидію зловживанням при реалізації економічних свобод внутрішнього ринку ЄС Свобода заснування та діяльність «компаній-поштових скриньок». Особливості співвідношення між легітимним вибором сприятливого корпоративного правопорядку та зловживанням правом ЄС. Зловживання у сфері транскордонного надання послуг: уникання імперативних національних норм у сфері ліцензування та мовлення. Транскордонне відрядження працівників та «соціальний демпінг»: критерії виявлення фіктивних суб'єктів господарювання.	4

5.	Зловживання свободою пересування осіб, громадянством ЄС та сімейним правом .	Розкрийте: Поняття та зміст недобросовісного використання статусу громадянина ЄС та прав на проживання для громадян третіх країн. Статус громадянина та гарантії прав проти загрози недобросовісного обходу національного міграційного права. «Фіктивні шлюби» та удавані сімейні зв'язки для отримання права на проживання в ЄС. Застосування «маршруту через ЄС»: легітимне повернення громадянина до своєї держави з членами сім'ї в обхід національних правил. «Соціальний туризм» та способи подолання зловживання правом ЄС	8
6.	Зловживання у сфері оподаткування та корпоративних відносин	Розкрийте: Поняття та зміст доктрини зловживання у сфері податку на додану вартість (ПДВ) для захисту фінансових інтересів ЄС та держав-членів Механізми формулювання критеріїв зловживання у сфері непрямого оподаткування на базі справи Халіфакс. Основні аспекти протидії агресивному податковому плануванню, ухиленню від сплати податків та схемам мінімізації оподаткування в ЄС. Основні суперечності між податковим суверенітетом держав-членів, вільною конкуренцією та правами внутрішнього ринку ЄС. Концепція «чисто штучних конструкцій» у сфері прямого оподаткування. Загальне правило проти зловживань у Директиві ЄС про боротьбу з ухиленням від сплати податків. Проблеми регуляторної конкуренції в європейському праві компаній	8
7.	Зловживання у сфері митного права Європейського Союзу	Охарактеризуйте: Зловживання при отриманні субсидій, митних пільг та державної допомоги ЄС: загальна характеристика Місце та роль спільної аграрної політики ЄС у виникненні судових прецедентів щодо зловживання субсидіями. Схеми умисного розбиття підприємств чи земельних ділянок для обходу лімітів на отримання аграрних субсидій або отримання експортних відшкодувань. Зловживання в митному праві ЄС: маніпуляції з правилами походження товарів, товарною номенклатурою та тарифними квотами.	8
8.	Зловживання у сфері сільського господарства та державної	Проаналізуйте: Механізми повернення безпідставно отриманих	8

	допомоги	коштів ЄС по програмам сільського господарства та захист коштів бюджету ЄС Зловживання у сфері державної допомоги (*State Aid*, ст. 107 ДФЄС): незаконне отримання пільг та штучний обхід заборони на субсидіювання підприємств. Зловживання у сфері державної допомоги : незаконне отримання пільг та штучний обхід заборони на субсидіювання підприємств.	
9.	Процесуальне зловживання та процесуальна стратегія в праві ЄС	Охарактеризуйте: Процесуальне зловживання правовими механізмами ЄС (запити про преюдиціальні рішення за ст. 267 ДФЄС, зловживання правом на звернення до Суду ЄС). Регламент «Брюссель I bis» (№ 1215/2012) та протиправний форум - шопінг у цивільних та комерційних спорах. Тактика «італійського торпедування»:умисне ініціювання позову в некомпетентному або повільному суді для блокування розгляду справи в належній юрисдикції.	7

Критерії до самостійної роботи студента

Самостійна робота оцінюється за результатами перевірки письмових матеріалів (конспектів, аналізу рішень ЄС, глосаріїв тощо) та загального тесту з питань, винесених на самостійне опрацювання: повне, структуроване, аргументоване виконання всіх завдань з використанням обов'язкової і додаткової літератури та практики ЄС, правильними посиланнями і логічними висновками оцінюється максимально (6 балів); достатньо повне розкриття основних питань з незначними неточностями — 5 балів; загалом правильне, але поверхневе викладення без глибокого аналізу — 4 бали; фрагментарне і недостатньо аргументоване виконання — 3 бали; часткове, формальне опрацювання з суттєвими помилками — 2 бали; відсутність роботи, плагіат або повна невідповідність завданню — 0 балів.

Методи навчання

Викладання засноване на тісній взаємодії між викладачем та здобувачем із використанням інтерактивних методів з тим, щоб допомогти студентам розвивати аналітичні навички, здатність до логічно-обґрунтованої аргументації та розуміння міжнародно-правових аспектів з позицій доктрини та принципу верховенства права. Під час лекційних занять, в основному, використовуються пояснювально-ілюстративний, пізнавально-пошуковий та інтерактивний методи навчання і викладання: пояснення нового матеріалу, що має проблемний характер, у формі повідомлень, дискусій, консультацій, розв'язання ситуативних завдань, із застосуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; організація лекції у формі, коли студенти можуть аргументовано висловлювати свої погляди та аналізувати позиції різних країн, демонстрація презентацій, інтерактивних платформ, віртуальних екскурсій до європейських інституцій тощо з тематики лекційного заняття.

Поєднання компетентнісного та інтерактивного підходів становить основу організації та проведення практичних занять з дисципліни. Використовується індивідуальна або групова робота, що передбачає колоквіуми, дебати, розв'язання реальних кейсів, завдань, які вимагають збору, систематизації та аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, її міжнародно-правової оцінки. Окрім цього, застосовується метод використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема демонстрація презентацій, доповідей, рефератів, есе, колективна робота з нормативною базою.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях шляхом усного та письмового опитування, бліц-опитування, перевірки конспектів самостійної роботи, виконання тестових завдань (у тому числі загальних тестів з питань, винесених на самостійне опрацювання), розв'язання кейсів, аналізу рішень ЄС, підготовки есе, рефератів, глосаріїв, схем і презентацій. Оцінювання проводиться за чіткими критеріями з урахуванням повноти, аргументованості, самостійності та правильності посилань на джерела.

Підсумковий контроль проводиться у формі усного заліку. Результати поточного контролю (максимум 50 балів) та екзамену (максимум 50 балів) сумуються і переводяться у національну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до затвердженої системи оцінювання.

Форми проведення занять: лекції, практичні заняття. Організація роботи слухачів передбачає понятєво-категоріальний масив з кожної теми, контрольні питання та самостійні завдання, роботу з науковою літературою, а також розв'язання проблемних ситуацій та дослідно-творчих завдань.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- тестування за принципами ЗНО на основі комп'ютерних технологій(стандартизовані тести);
- контрольні роботи;
- реферати;
- есе;
- дайджести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль: здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів, написання тематичних глосаріїв тощо); ведення термінологічного словника; виконання практичних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень; взаємоконтролю магістрів у парах та малих групах; самоконтролю тощо.

Форма підсумкового контролю: усний залік, за обсягом навчального матеріалу передбаченого робочою програмою.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання індивідуальних завдань.

Усний виступ та виконання письмового завдання, під час практичного заняття, тестування з теми практичного заняття	**Критерії оцінювання**

6 балів	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
5 балів	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
4 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
3 бали	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичнихзавдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
2 бал	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0 балів	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власніаргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнюєзміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Експрес-контроль:

2 бали нараховуються студентам, які вільно володіють усім навчальним матеріалом,орієнтуються в темі та аргументовано висловлюють свої думки.

1 бал отримують студенти, які частково володіють матеріалом та можуть окреслитилише деякі проблеми теми.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому

стисло і системно викладено основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лишеопорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями,концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Кожен студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Підчас аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань, що були зазначені в Робочій програмі навчальної дисципліни.

2 бали нараховуються студентам, які в повному обсязі самостійно і творчо опрацювали всі питання лекції і вільно володіють її змістом.

1 бал нараховується студентам, які опрацювали лише окремі питання лекції і не достатньо вільно володіють її змістом.

Підготовка творчих завдань(есе, дайджест):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену Робочою програмою навчальної дисципліни. Головна мета есе - це самостійне розкриття студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми,питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкритирізні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

2бали отримують студенти, які можуть виокремити з різних джерел основні положення, структурно об'єднати їх, коротко проаналізувати кожне з них та зробити ґрунтовні узагальнюючі висновки.

1 бал отримують студенти, які в цілому правильно виокремили основні положеннякожного з джерел, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

Ведення конспекту першоджерел: **2 бали** отримують студенти, які опрацювали всю необхідну обов'язкову літературу,засвоїли її основні теоретичні положення, вміють їх пояснити і розтлумачити. **1 бал** отримують студенти, котрі опрацювали не всю необхідну літературу, не завжди розуміють її вихідні теоретичні положення, поверхово їх пояснюють.

Критерії підсумкового контролю

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, задачі, ситуаційні завдання тощо, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС:

– здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу, виставляють оцінку **A**. При цьому оцінку – 100 балів (за шкалоюЧНУ ім. Ю.Федьковича), як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність в науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;

– здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили незначні неточності, ставлять оцінку **B**;

– здобувачам вищої освіти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки, ставлять оцінку **C**;

– здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння Робочоюпрограмою навчальної дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускаютьпомилки, ставлять оцінку **D**;

– здобувачам вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника, ставлять оцінку **E**.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні оцінки **FX** або **F**, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при оцінці FX повторно перескласти підсумковий контроль,а при оцінці F пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **50 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **50 балів,** за **100-бальною університетською шкалою.**

Розподіл балів, які отримують студенти

	Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)								Кількість балів (екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	50	100
5	5	5	5	5	6	6	7	6		

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю

1. Право ЄС: поняття, предмет, методи.
2. Система права ЄС: основні аспекти
3. Право ЄС: джерела та принципи
4. Відповідальність за порушення права ЄС
5. Поняття, характерні риси зловживання правом в національному праві країн ЄС
6. Компетенції ЄС відповідно до Лісабонського договору 2007р.
7. Зловживання правом на національному та наднаціональному рівнях.
8. Особливості регуляторної конкуренції в європейському праві компаній: вплив судової практики на концепції «зловживання правом».
9. Проблеми регуляторної конкуренції в європейському праві компаній

10. Зловживання правом у контексті європейського законодавства про банкрутство. Зловживання правами у законодавстві ЄС: фінансове право
11. Соціальна сутність поняття права ЄС та види правовідносин, що засновані на праві ЄС.
12. Принцип відповідальності держав за не імплементацію директив.
13. Компетенції ЄС відповідно до Лісабонського договору 2007р.
14. «Зловживання законом» у контексті вільного пересування працівників
15. Громадянство ЄС: особливості зловживання правом ЄС.
16. Зловживання правом у контексті європейського законодавства про банкрутство. Зловживання правом у контексті непрямого оподаткування.
17. Правове регулювання зловживання правом щодо вільного руху товарів
18. Правове регулювання зловживання правом щодо вільного послуг
19. Правове регулювання зловживання правом щодо осіб
20. Генезис доктрини зловживання правом в рішеннях Суду Справедливості ЄС: від справи Van Binsbergen до сучасних інтерпретацій.
21. Співвідношення понять "зловживання правом", "обхід закону" та "штучні конструкції" (wholly artificial arrangements) у праві ЄС.
22. Фіктивні компанії ("компанії-скриньки") та зловживання свободою заснування: еволюція підходів Суду ЄС
23. Зловживання правами інтелектуальної власності (patent trolling, evergreening) як порушення конкурентного права ЄС
24. Зловживання правом у сфері податкового права ЄС.
25. Зловживання правом при транскордонній реорганізації (злитті, поділі) та перенесенні юридичної адреси компаній в межах ЄС.
26. Маніпуляція стандартами та сертифікаційними процедурами як форма зловживання правом на внутрішньому ринку
27. Зловживання правом у цифровій економіці: маніпуляція геоблокуванням, штучне створення юрисдикції та інші сучасні виклики
28. Застосування доктрини зловживання правом у сфері екологічного права та "грінвошинг" (greenwashing).
29. Процесуальне зловживання правом у Суді Справедливості ЄС: межі права на доступ до правосуддя
30. Зловживання правом в контексті верховенства права: чи можуть дії держави-члена кваліфікуватися як зловживання принципами та цінностями ЄС (стаття 2 ДЄС) "Штучні конструкції" в податковому праві ЄС: аналіз об'єктивних та суб'єктивних критеріїв на прикладі судової практики.
31. Зловживання правом ЄС на соціальні виплати.
32. Зловживання правом на вільне пересування працівників: аналіз критеріїв "справжньої та ефективної" економічної діяльності.
33. Правове регулювання зловживання правом щодо капіталу в ЄС
34. Зловживання правом у аграрному секторі: махінації з субсидіями Спільної аграрної політики
35. Право інтелектуальної власності: "патентний тролінг" як зловживання правом в ЄС. "Золоті паспорти" та "золоті візи": зловживання правом на вільне пересування капіталу та громадянство ЄС.
36. Роль цифрових технологій та штучного інтелекту у виявленні та протидії зловживанням правом ЄС.
37. Захист прав добросовісних суб'єктів у справах про зловживання правом.
38. Місце та роль легітимного вибору юрисдикції та протидію зловживанням при реалізації економічних свобод внутрішнього ринку ЄС
39. Свобода заснування та діяльність «компаній-поштових скриньок».
40. Особливості співвідношення між легітимним вибором сприятливого корпоративного правопорядку та зловживанням правом ЄС.
41. Зловживання у сфері транскордонного надання послуг: уникання імперативних національних норм у сфері ліцензування та мовлення.
42. Транскордонне відрядження працівників та «соціальний демпінг»: критерії виявлення фіктивних суб'єктів господарювання.
43. Концепція «реальної економічної присутності» як засіб протидії зловживанням в праві ЄС.
44. Зловживання при отриманні субсидій, митних пільг та державної допомоги ЄС: загальна

характеристика

45. Місце та роль спільної аграрної політики ЄС у виникненні судових прецедентів щодо зловживання субсидіями.
46. Схеми умисного розбиття підприємств чи земельних ділянок для обходу лімітів на отримання аграрних субсидій або отримання експортних відшкодувань.
47. Зловживання в митному праві ЄС: маніпуляції з правилами походження товарів, товарною номенклатурою та тарифними квотами.
48. Зловживання у сфері державної допомоги : незаконне отримання пільг та штучний обхід заборони на субсидіювання підприємств.
49. Механізми повернення безпідставно отриманих коштів ЄС та захист коштів бюджету ЄС
50. Поняття та зміст доктрини зловживання у сфері податку на додану вартість (ПДВ) для захисту фінансових інтересів ЄС та держав-членів
51. Механізми формулювання критеріїв зловживання у сфері непрямого оподаткування на базі справи Халіфакс.
52. Основні аспекти протидії агресивному податковому плануванню, ухиленню від сплати податків та схемам мінімізації оподаткування в ЄС.
53. Основні суперечності між податковим суверенітетом держав-членів, вільною конкуренцією та правами внутрішнього ринку ЄС.
54. Концепція «чисто штучних конструкцій» у сфері прямого оподаткування.
55. Загальне правило проти зловживань у Директиві ЄС про боротьбу з ухиленням від сплати податків (ATAD 1 / ATAD 2).
56. Особливості регуляторної конкуренції в європейському праві компаній.
57. Зловживання процесуальними правами у транскордонних спорах та процесуальні запобіжники в юрисдикційній системі ЄС.
58. Процесуальне зловживання правовими механізмами ЄС (запити про преюдиціальні рішення, зловживання правом на звернення до Суду ЄС).
59. Особливості взаємодії за принципом взаємної довіри між судами держав-членів та забороною анти позовних рішень
60. Колізійні норми у форум-шопінгу в цивільно-комерційній системі ЄС.

Зарахування результатів неформальної освіти

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни також реалізується через участь у неформальній/інформальній освіті.

Додатково 3 бали здобувач може отримати за проходження онлайн-курсів на освітній платформі Prometheus, зокрема наступних:

Європейська зовнішня політика: просто про складне
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+EUFP101+2019_T3

Перемовини про вступ України до ЄС
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:ANTS+INEU101+2024_T2

Україна на шляху до ЄС
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+UAEU101+2023_T2

Європейський зелений курс (ЄЗК) та Україна
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+GREEN101+2023_T1

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Буроменська Н.Л. Поняття і правова природа принципу заборони зловживання правом :

дис. канд. юрид. наук : 12.00.01.Київ, 2021. 247 с.

2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору профункціонування Європейського Союзу 2010С 8301) URL:www.minjust.gov.uafile23491.PDF
3. Хартія ЄС про основоположні права від 07.12.2000 р. URL: https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EN.
4. Право Європейського Союзу: Навчальний посібник. За заг. ред. Р.А. Петрова. 2е вид. К.: Істина, 2024. 376с.
5. Лазарєв В.В., Жидовцева О.А. Щодо наукової дискусії про юридичну природу зловживання правом. Право і безпека. 2021. № 80 (1). С. 151–155. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2021.1.21.
6. Craig P., Gráinne de Búrca EU Law: Text, Cases, and Materials UK Version (7th edn), Oxford University Press, 2020, 1440p.
7. Chalmers D., Davies G., Monti G., Heyvaert V. European Union Law: Text and Materials (5th ed.). Cambridge : Cambridge University Press, 2024. 1232 p.
8. Schütze R. European Union Law (3rd ed.). Oxford University Press, 2021. 1104 p.

Додаткова

1. Дір І. Ю. Основні договори Європейського Союзу. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право. 2024. Т. 1. № 81. С. 263-268.
2. Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник / Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.; за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2021. 360 с.
3. Правові цінності Європейського Союзу : навч. посіб.; МОН України, Держ. ун-т «Житомир. політехніка». – Харків : Право, 2023. – 116 с.
4. Перепьолкін С. М. Митне право Європейського Союзу: історія становлення. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2021. № 3 (95). С. 38-48.
5. Шульга А. М., Передерій О. С., Григоренко Є. І. Чинники формування та трансформації правопорядку Європейського Союзу: теоретико-правовий аспект. Вісник Маріупольського державного університету. Серія «Право». 2023. № 5. С. 69-76.
6. Ховпун О. С., Домбровська О. В. Принципи права Європейського Союзу: сучасне визначення. Право і суспільство. 2022. № 5. С. 292-297.
7. Quénivet N. N. R., Dadomo C. European Union Law. UK : Hall and Stott Publishing Limited, 2020. 480 p.

Інформаційні ресурси

1. http://www.europa.eu.int
2. http://eu-directory.ea-ua.info - Довідник з євроінтеграції
3. http://europa.eu.int - Веб-портал Europa (Європа)
4. http://ukraine-eu.mfa.gov.ua - Представництво України при Європейському Союзі
5. http://www.delukr.cec.eu.int - Представництво Європейської Комісії в Україні 6.
7. http://www.eurolib.kiev.ua/ua/ - Віртуальна бібліотека з європейської інтеграції
8. http://www.europa.dovidka.com.ua - Глосарій термінів Європейського Союзу
9. Представництво України при ЄС: http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/
10. Державний департамент з питань адаптації законодавства Міністерства юстиції України: http://www.sdla.gov.ua/

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладача і студента) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть оригінальним дослідженням чи міркуванням й об'єктивно оцінені викладачем.

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/;
- «Політикою використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»: https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.